

Türk Romanlarında Oryantalizmin İzini Sürmek: *Dağları Bekleyen Kız* ve *Dersim 1937*

Ronayi Önen*

*Batı'nın egemenliği altında şekillenen "modernlik"
çağında her toplum kendi "Doğu"sunu yaratır.*

Ussama Makdisi

Kurtasî: Li gorî pênasaya Saîd, "Oryantalîzm" şêweyekî hizirînê ye ku pala xwe dide cîhêgirtina ontolojîk û epîstemolojîk a navbera "Şerq" û "Xerb"ê. Civateke fireh a nivîskaran ku di navbera wan de hozan, romannûs, felsefezan, teorîsyenên siyasetê, aborîzan û rêvebirên împeratoriye jî hene, gava ku li ser Şerqê, mirov û kevneşopiyên wê, aqil û qedera wê, teorî, destan, roman, şayesên civakî û tomarên siyasî pêk tînin û diedilînin, "cudatiya" hîmî ya di navbera Rojhilat û Rojava de, ji xwe re dikin xala destpêkê. Ku em li gora bilêvkirina Saîd a oryantalîzmê re binirxînin, Gava ku Tirkiyê di avakirina netewewperestiyê de, wek divêtiya netewperestiyê êdinên xwe afirandine, rojhilatê Ferêt wekî erdnîgariyeke paşdemayî û hewceyî şarezatiyê û di serî de Kurd, gelên vêerdnîgariyê jî, wekî mirovên "nezan", hînî birêbebirina li gora urf û adetan bûyî, heta "hov", saz kiriye. Gava ku ev kiriye jî, her wekî Saîd jî daxuyandiyê, hozan, romannûs û teorîsyenên siyasetê piştewanî kiriye. Ez ê di vê nivîsê de, di rêya ku Saîd vekiriye re biçim û hewl bidim ku bi du nivîskarên romanê, oryantalîzma di avakirina netewewperestiyê de xwedî roleke mezîn û taybetmendiyê berbiçav a netewperestiyê Tirk, bişopînim. Pirtûka yekem ku ez ê lê hûr bibim, pirtûka Esat Mahmut Karakurt a bi navê "Keça Pesahana Çiyan-Dağları Bekleyen Kız" e. Pirtûka din jî romanek e; romana Barbaros Baykara ya bi navê "Dêrsim 1937- Dersim 1937" ku gelekî piştî wê di salên 1970'yê de hatiye nivîsandin.

* Bilgi Üniversitesi, Kültürel Çalışmalar, Yüksek Lisans.

Özet: Oryantalizm, Batı'nın kendini "modern" ve "ileri" olarak kurmak için, "Doğu" kültür ve toplumlarını "geri" ve "geleneksel" olarak temsilinin hegemonik biçimlerine gönderme yapar. Aralarında ozanların, romancıların, felsefecilerin, siyaset kuramcılarının, iktisatçıların, imparatorluk yöneticilerinin de bulunduğu kalabalık bir yazarlar topluluğu; Doğu'ya, Doğu'nun insanına, bu insanların törelerine, "aklına", yazgısına ilişkin kuramları, destanları, romanları, toplum betimlemelerini, siyasal kayıtları işleyip inceltirken, Doğu ile Batı arasındaki temel ayrımı başlangıç noktası sayar. (Said, 2008: 12). Said'in oryantalizm söylemi üzerinden değerlendirildiğinde; Türk bürokratlar ve askerler, ozanlar, romancılar ve siyaset kuramcılarının da desteğini alarak, ulus-devlet inşasında milliyetçiliğin gerekliliği olarak ötekilerini yaratırken; Fırat'ın doğusunu geri kalmış, medeniyete muhtaç bir coğrafya ve bu coğrafyanın halklarını -başta Kürtler olmak üzere- cahil, törelerle yönetilmeye alışmış hatta "vahşi" insanlar olarak kurmuştur. Bu yazıda Türk ulus-devlet inşasında tutkal görevi gören Türk milliyetçiliğinin en belirgin özelliklerinden biri olan oryantalizmin izleri, iki roman üzerinden sürülecektir. Bu romanlardaki oryantalist söylemler, aynı zamanda toplumsal cinsiyet temelli bir okumaya tabi tutulacaktır. Söz konusu romanlardan ilki, Esat Mahmut Karakurt'un 1936 yılında yayımlanan *Dağları Bekleyen Kız*'dır; diğeri ise Barbaros Baykara'nın daha geç bir tarihte, 1970'lerde yazdığı *Dersim 1937* isimli romanıdır. Farklı dönemlerden iki roman seçilmesinin nedeni, geçen zaman sürecinde algıların değişip değişmediğini de inceleyebilmektir.

Giriş

Oryantalizm, Batı'nın kendini "modern" ve "ileri" olarak kurmak için, "Doğu" kültür ve toplumlarını "geri" ve "geleneksel" olarak temsilinin hegemonik biçimlerine gönderme yapar. Bir ötekileştirme süreci olarak kalın bir Doğu/Batı sınırı inşa eder. Edward Said'in tanımı ile "Oryantalizm", "Doğu" ile "Batı" arasındaki ontolojik ve epistemolojik ayrıma dayanan bir düşünme biçimidir (Said, 2008: 12). Aralarında ozanların, romancıların, felsefecilerin, siyaset kuramcılarının, iktisatçıların, imparatorluk yöneticilerinin de bulunduğu kalabalık bir yazarlar topluluğu; Doğu'ya, Doğu'nun insanına, bu insanların törelerine, "aklına", yazgısına ilişkin kuramları, destanları, romanları, toplum betimlemelerini, siyasal kayıtları işleyip inceltirken, Doğu ile Batı arasındaki temel ayrımı başlangıç noktası saymıştır (Said, 2008: 12). Said'in oryantalizm söylemi üzerinden değerlendirildiğinde; Türk bürokratlar ve askerler, ulus-devlet inşasında milliyetçiliğin gerekliliği olarak ötekilerini yaratırken, Fırat'ın doğusunu geri kalmış, medeniyete muhtaç bir coğrafya ve bu coğrafyanın halklarını -başta Kürtler olmak üzere- cahil, törelerle yönetilmeye alışmış hatta "vahşi"

insanlar olarak kurmuştur. Bunu yaparken de tıpkı Said'in belirttiği gibi; ozanlar, romancılar ve siyaset kuramcılarının desteğini almıştır. Said'in çıkarıp açan çalışması, Batı merkezli Batı-Doğu çelişkisini sorunsallaştırarak, pek çok argümanın yeniden tartışılmasına yol açmıştır.

Bu yazıda Türk ulus-devlet inşasında tutkal görevi gören Türk milliyetçiliğinin en belirgin özelliklerinden biri olan oryantalist söylemler, aynı zamanda toplumsal cinsiyet temelli bir okumaya tabi tutulacaktır. Söz konusu romanlardan ilki, Esat Mahmut Karakurt'un 1936 yılında yayımlanan *Dağları Bekleyen Kız*'dir; diğeri ise Barbaros Baykara'nın daha geç bir tarihte, 1970'lerde yazdığı *Dersim 1937* isimli romanıdır. Farklı dönemlerden iki roman seçilmesinin nedeni, geçen zaman sürecinde algıların değişip değişmediğini de inceleyebilmektir.

Esat Mahmut Karakurt'un *Dağları Bekleyen Kız* adlı romanı, Ağrı isyanında bölgeye giderek isyanı bastırmakla görevlendirilen cesur ve vatansever Türk subayı Adnan ile bu isyanı bastırmakla görevli Türk ordusunun kahraman neferlerince "vahşi şaki" olarak adlandırılan bir Kürt kızı arasında gelişen akıllara ziyan bir aşkı anlatır. Ağrı Dağı'nda yoğunlaşan çatışmalar sonucunda bölgeyi bombalamaya giden filo için en büyük tehlike, mitralyöz kullanmayı iyi bilen Kürt kızı Zeynep'tir. Zeynep, Batılı erkeğin ilgisini çeken, aynı zamanda onda gerginlik yaratan birisidir; Amerika'da sosyoloji eğitimi almıştır ve gözünü kırpmadan insan öldürebilen bir "canı" olarak görülmektedir. Askerlerce "kahpe" diye adlandırılan ve onlarda hem dehşet hem de merak uyandıran Zeynep, ele geçirilmesi şiddetle arzulanan bir kadındır. Öyle ki romanın kahramanlarından bazılarının gözlerine uyku girmez.

Ah Adnan Bey, bu kadın beni o kadar ilgilendiriyor ki bilemezsiniz, bazı geceler uykum kaçıyor. Öyle Amerika'da tahsil eden, İstanbul'da büyüyen genç ve güzel bir kız, yarı vahşi bir aşiretin içinde ve kendi vatanında, kendi vatandaşlarına karşı nasıl silah çekiyor? Anlamıyorum bir türlü, ne vahşi bir şeymiş bu! (Karakurt, 1980: 21).

Romanda "Şakiler" ve Türk ordusu arasındaki çatışma şiddetlenir ve bir türlü sonuçlanmaz. Bunun üzerine, üsteğmen Adnan'ın "Şakiler" in arasına girip onlar hakkında ayrıntılı bilgi almasına, bu bilgiler sayesinde zayıf noktalarını bulup isyanın bastırılmasına karar verilir. Adnan, bu coğrafyaya yabancı olmasına ve asilerin dilinden tek bir kelime anlamamasına rağmen, onların arasına sızmayı başarır! Bir mağaranın önünde kendisinden sürekli "kahpe" diyerek bahsettiği, en yakın arkadaşının katili diye bildiği ve ele geçirip başını ezmek için neler vermeyeceği Zeynep ile karşılaşır. Zeynep "[t]ayyarecilerin en büyük düşmanı [...] [k]ahpe-lerin kahpesi"dir (Karakurt, 1980: 61). Koşullar Zeynep ve Adnan'ın bir

mağarada geceyi birlikte geçirmesi yönünde gelişir. Başlangıçta aralarında bir tartışma başlar. Adnan, Zeynep'i vatan hainliği ile suçlar ve vatan hainliğinin bir insanlık ayıbı olduğundan bahseder. Adnan, Zeynep'i hainlik, vahşilik ve katillikle suçlamaya devam ederken, birdenbire Zeynep, Adnan'ın ayaklarına kapanırcasına günah çıkarmaya ve pişmanlığını dile getirmeye başlar. Daha da ilginç, çok kısa bir sürede, Zeynep'i Adnan'ın kollarında, onun ne kadar iyi ve yüce bir insan olduğundan bahsederken buluruz: “Siz çok iyi bir insansınız, çok iyi...” (Karakurt, 1980: 84). Adnan bu talihin bir cilvesiyle kandırılıp buralara düşen kadının güzelliğinden etkilenmiştir. Düşmanlık yerini hummalı bir şehvete bırakmıştır. Zeynep, Adnan'a aralarında babası ve kardeşlerinin de bulunduğu “şakilerin” yenilmesi için gerekli bütün bilgileri verir. Bu bilgiler sayesinde, “şakiler” cephaneleri ile birlikte imha edilirler. Zeynep, yaralı olarak kurtarılır ve uzun süren yargılanmalar döneminde kamuoyunun ilgi odağı haline gelir.

İki ay evvel Erzurum'dan buraya getirilen meşhur Zeynep'in, yarın ağır cezada mahkemesine başlanıyor. Duruşmanın çok dikkat çekici safhalar arz edeceği anlaşılmaktadır. Gün geçtikçe büsbütün esrarlaşan bu hadise, burada büyük bir alaka doğurmuştur (Karakurt, 1980: 145).

Zeynep mahkemede kendisini savunmaz; kendisini yerden yere vurarak günah çıkartır ve yaşamayı değil, vatanına ihanet ettiği için ölmeyi hak ettiğini söyler. Ailesi ve yoldaşlarına ihaneti nedeniyle değil, “şakilerle” bir olup isyana teşebbüs ettiği için pişmandır. Zeynep bu anlattıkları ile “şakilerin” imha edilmesine yardımcı olduğu için serbest bırakılır. Roman, Adnan ve Zeynep'in büyük aşklarının evlilikle taçlandırılması ile biter. Ağrı'da puslu, yağmurlu bir sonbahar gecesinde başlayan roman, Kalamış'ta ay ışığı eşliğindeki bir yaz gecesinde biter. Zeynep ve Adnan hem mekânsal hem de zamansal olarak kaostan uzaklaşmıştır.

Barbaros Baykara'nın *Dersim 1937* isimli romanında ise yazar, Dersim isyanını konu eder. Aradan yıllar geçmesin rağmen, Kemalist modernistlerin Kürt algısı değişmemiştir. Kürtler bu romanda da medeniyete muhtaç, güdülmeye alışmış dağ insanlarıdır. Romana göre Dersim isyanı; halkı soyup soğana çevirmiş, kandırmış, kullanmış şeyhlerin çağrısı ile başlamıştır. Dersim isyanının lideri Seyid Rıza, bölgede Kürt Alevisi olan “cahil” vatandaşları, aşiret reisleri vasıtasıyla kandırmış ve onlar üzerinde baskı kurmuştur. Böylelikle, Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı silahlı çeteler oluşturup, silahlı baskınlar yaptırarak bölgede bir Kürt Devleti kurmaya çalışmıştır. Yazara göre bu isyan aslında yabancı ülkelerin, özellikle Fransa ve İngiltere'nin, bölge ile ilgili emellerinin bir ürünüdür. İsyancılar piyondan öte bir şey değildir.

Romanda sıkça vahşiliğine ve güzelliğine vurgu yapılan Seyid Rıza'nın genç karısı Besi; aşırı hırslı, iyi silah kullanabilen ve kendini adadığı davaya ihanet edenleri hiç acımadan işkence ederek öldürebilen bir kadın olarak çizilmiştir. Besi karakteri de tıpkı Zeynep gibi bir yandan güzelliğiyle görülenlerin "iştahını" kabartan, öte yandan da alabildiğine vahşi bir kadındır. Yazar, sık sık Zeynep'in "vahşi"liğini ispatlamaya girişir.

Besi ifadesiz gözlerle bir süre daha uğraştıktan sonra kafayı vücuttan ayırmıştı. Bıçağı fırlatıp attıktan sonra, cesedin üzerinden kalktı. Saçlarından tuttuğu kesik başı postun üzerinde oturmakta olan Seyid Rıza'nın ayakları dibine bıraktı (Baykara, 1975: 139).

Bu kez okuyucunun karşısına Kemal adında; yiğit, zeki, halktan yana tavır alan, adil bir binbaşı çıkar. Kemal, "beyaz Türk"ün eşsiz bir temsilcisi niteliğindedir. Aşağıdaki alıntıdan da anlaşılacağı gibi, "zavallı", "cahil" halkın devlet eliyle "medenileştirilip", refaha kavuşturulmasının hayallerini kurmaktadır.

Böylelikle bu saf ve cahil halkın iliğini, kemiğini, hayatını canını insafsızca emenler uzaklaştırılacaktı. Dersim'de asırlardan beri feodalizmin devamı için, huzur kurulmasına karşı çıkan canavar bu kararlar ininden çıkarılmış olacaktı (Baykara, 1975: 58).

İninden çıkarılacak olan canavar, Kürt lideri Seyid Rıza'dan başkası değildir. Said'e göre Beyaz Adam olmak bir fikir, bir gerçektir; özel yargılar, değerlendirmeler, jestler demektir (Said, 2008: 239). Said, beyaz adam kavramının işaret ettiklerini irdelerken, Rudyard Kipling'den alıntılar yapar ve bu beyaz adam kavramının ardında yatan psikolojiyi tahlil eder.

Bu yol beyaz adamların aşıkları yol
 Bir diyarı arıtmaya giderken arşınladıkları yol
 Yer demir gökte asmalar
 İki yanda iki yar.
 Rehber tutup seçilmiş yıldızımızı
 Adımladık bu yolu, bu ıslak, fırtınalı yolu.
 Ey dünya, ne mutlu sana, Beyaz Adamlar omuz omuza
 Yollarını arşınladıklarında (Said, 2008: 238).

"Bir diyarı arıtmak", en iyi biçiminde aralarında hassas bir ittifak yaratmış beyaz adamlar tarafından gerçekleştirilir. Baykaradaki Kemal de beyaz adamdır; "derleyip toparlamak üzere" yola düşüp geldiği yer ise Kürdistan'dır. Onun için bu coğrafya, ürkütücü ve yabancı bir ortamdır; ama onun cahil olana ışığı ulaştırma şevki, bu zorluklar ile baş etmede en büyük etkendir. Kemal kendini bu yola adamıştır.

Kurtuluş savaşının bütün safhalarına katılmıştı.[...]Binbaşı Kemal genç cumhuriyetin gözü, kulağı, dili ve eylemiydi. Eğin ve çevresi kumandanlığına bu vasıflarla atanmıştı (Baykara, 1975: 36).

Beyaz adamın cana yakın önder maskesinin ardında; kuvvet kullanmaya, öldürüp, öldürülmeye hazır olma ifadesi vardır hep. “Beyaz adam’ın giriştiği vazifeye şeref katan şey ise, bir düşünsel adanmışlık duygusudur (Said, 2008: 239).

Bozkurt’un kitabında Kürt kadını (Zeynep), Türk subayına ilk görüşte âşık olmuş ve kendisini ‘O’nun medeniyet görmüş kollarına bırakmıştı. Beyaz Türk’ün erdemi, Baykara’nın romanında da aynı şekilde işlenmiştir. Baykara’nın kitabında Türk erkeğinin erdeminden etkilenen Kürt kızının adı Nahide’dir. Nahide, Kemal’in köylüleri koyun gibi güttüğünü ileri sürdüğü, Dersim’in saygın kişiliklerinden, Hızır Ağa’nın kızıdır (Baykara, 1975: 39,41). Romanın sonlarına doğru isyan “başarı” ile bastırılır. Şeyhler darmadağın edilmiş, elden geldiğince “cahil” halkın zarar görmemesine çalışılmış, bölge karanlık ruhların elinden kurtarılmıştır.

Oryantalizm ve Milliyetçilik

Oryantalizm; Doğu hakkında tanımlamalar yaparak, ona ilişkin görüşleri meşrulaştırarak, onu betimlemeyerek, ona öğretmek, oraya yerleşerek ve onu yöneterek Doğu üzerinde yetke kullanmakta kullanılan bir Batı biçimi olarak incelenebilir ve çözümlenebilir (Said, 2008: 12-13). Aslında Batı ile Doğu arasındaki ilişki; bir iktidar, egemenlik ilişkisi, derecesi değişen karmaşık bir hâkimiyet ilişkisidir. İncelediğimiz iki romanda da, “beyaz Türk”, bin yıllardır Kürtlere ait olan bu coğrafyayı sahiplenip, Kürtlere boyun eğdirerek iktidarına tabi kılmak için kendisini kurtarıcı olarak konumlandırmıştır. Aşağıdaki alıntılarda da görüleceği gibi, bu coğrafyadaki halkı, cahil ve vahşi insanlar olarak betimleyerek, kendisini medeniyetin temsilcisi olarak kurgulamıştır.

[K]ol’a çıkmanın eşkıyalık, çapulculuk olduğunu bilirdi. Dersim’de öteden beri kol’a çıkmayan gençlere aileler kız vermezlerdi. Çünkü Dersim’de başka geçim kaynağı yoktu (Baykara, 1975: 30).

Artık vahşi hayvanlar gibi mağaralarda, inlerde barınmayacaklar, boğaz tokluğuna kul köle olmayacaklar, iş gücü sahibi olup çocuklarını okutacaklar ve günlük hayatlarında da öz Türkçe konuşacaklardır (Baykara, 1975: 81).

Toplumlar arasındaki sınır, sadece oryantalizm tarafından çizilmez, toplumlar kendi içlerinde de bunu yapar. Bu bağlamda nesneleştirilen, değersizleştirilen bir kültürel kimliğe ve etnik kökene sahip insanların yaşadığı

coğrafyada, ulus-devletler açısından milliyetçilik ve uluslaşma politikaları ile oryantalizm arasındaki özel ilişki kurulur. Bu ilişkide dâhil etme ve dışlama yer alır. Beyaz Türk, kendisinden görmeye tahammül edemediği; atsan atılmaz, satsan satılmaz, başa gelmiş biz de insan edeceğiz diye betimlediği Kürtlerden şu şekilde bahseder:

Hepsinin beş, on karısı var. Hâlâ içlerinde kız çocuklarını boğanlar mevcut. Ne ev, ne yer, ne de vicdan tanır. Toprağın dibinde kazdıkları oyuklarda, mağaralarda, kaya diplerinde yaşarlar. Ne askerlik bilirler, ne vatan. Yalnız bir şey! Taptıkları, tanıdıkları her şeyleri şeyhtir. O ne emrederse derhal o olur. Dedim ya, bunlar insan değildir. Bunlar öyle bir nevi mahlûklardır ki, isim vermek bile müşkül (Karakurt, 1980: 63).

“Modernlik” kavramının kabul edilmesi yoluyla “Doğulu” milliyetçilikler, oryantalist mirası güçlendirmiş ve sürdürmüşlerdir. Sömürge gücü, Batılı olmayanları “bir arada” tutup, onları “uygar” Avrupa kültür ve değerlerine maruz bırakırken, aynı zamanda da “vahşi” diye anarak sürdürülmüştür (Zeydanlıoğlu, 2009). Nevzat Soğuk, *Reflections on the Orientalized Orientalist* isimli çalışmasında, oryantalist düşüncenin etkisinin devam ettiğini, egemen söyleme milliyetçiliğin katılmasıyla, uluslaşma sürecinin bir parçası olarak milliyetçi elitlerin “içeri doğru” içselleştirilmiş oryantalizmi tasarladıklarını ifade eder. Soğuk’a göre “yerli” ilerleme ve modernlik projelerinin “ıslah edici” ve “bilimsel” hedefi, bir “öteki” olarak ortaya çıkmış yerlinin dönüşümü “Batı’nın terbiye etmeye dair anlatılarına” dönüş yoluyla üstlenilmiştir (Zeydanlıoğlu, 2009).

Kemalistlerin yarattığı terbiyeye muhtaç “öteki”ler Kürtlerdir. Naşit Hakkı Uluğ’un, 1939 yılında yazdığı *Tunceli Medeniyete Açılıyor* isimli bir kitabının sunuş yazısında Kemalistlerin Batı’nın “ıslah edici” hedefleriyle karşılaşırlar:

Tunceli Medeniyete Açılıyor, bölgedeki ortaçağ kalıntılarına karşı girişilen savaşın canlı ve ilk ağızdan anlatımını içermektedir. [...] Bölge insanı hurafelerin demir pençesi içinde ezilmektedir. Toprak ağalarının, aşiret reislerinin esiri olan Dersimliyi kurtarmak için aşiret hayatını yıkmak gerekmektedir. Cumhuriyet bu büyük görevi yapma gücüne ve azmine sahiptir (Uluğ, 2007: 13).

Tarih; ulusun kendini meşrulaştırmasının, millî kimliğin oluşturulmasının aracıdır. Milli kimliğin oluşturulması, “biz” ve “bizim” olanı tanımlama faaliyetidir. “Biz”in yaratılması, aynı zamanda “öteki”nin ya da “ötekiler”in yaratılmasıdır. “Öteki”ler hem içeride, hem dışarıdadır. Dışarıdakiler diğer milletler, içeridekiler ise kimi zaman tek tipleştirmeye boyun eğmeyen, kimi zaman da yeterince “gelişmemiş/aydınlanmamış” olmalarından dola-

yı modernizmin önünde engel teşkil eden azınlıklardır. Beyaz Türk'ün planına göre ise "hurafelerin pençesinde ezilmekte olan", "ortaçağdan kalma" Kürt insanı, Kemalistlerin ellerinde "aydınlanacak"tır.

Kemalistler ve Oryantalizm

Hasan Bülent Kahraman, Kemalizm'in, içinde doğduğu topluma ve kendisini üreten koşullara Batılı bir Oryantalist muhakeme ve mantıkla yaklaştığını öne sürerek (2002), Türkiye'deki Kemalist elitlerin Türk ulusunu tahayyül biçimine gönderme yapar. Kemalist elitler, "Türk Ulusu" idealini yüceltirken, Osmanlı İmparatorluğu'ndan miras kalan toplumu ulus inşası sırasında ötekileştirerek, "Beyaz Türk" olmayanları "farklı", "eksik" ve "dönüşüme muhtaç" olarak tanımlamışlardır. "Beyaz Türkler", oryantalist bakış açılarıyla, bu "eksik"(cahil) ötekileri, eğitime sorumlulukları olduğuna ve onlara "modernliği" götürmeleri gerektiğine inanmaktaydılar.

Kemalizm'in çağdaşlaşma misyonu, zaman kaybetmeden kendi "Doğululuğu"nu yok ederek, homojen bir Türk ulusu yaratmaktı. Buna kırsal yapı ile aşiret yapılarının, özellikle toplumun etnik-dinsel ekseriyetinin ve Osmanlı geçmişinin ötekileştirilmesi eşlik ediyordu (Bora, 2009: 39-42). Kemalistlerin her daim üzerlerinde hissettikleri "Batı'nın Oryantalist gözü, Kemalizm'in kendini tanımlama, Türk ulusunu tahayyül etme, iktidar pratikleri ve hegemonya iddiasında kurucu bir rol oynuyordu (Bulut, 2005: 125). Kemalist elitlerin çekirdeğini oluşturan otoriter milliyetçi askerler, bürokratlar, akademisyenler, aydınlar ve gazeteciler; Avrupalı fikirlerden, bir devlet örgütlenmesinin meşruiyetinin ulusla sağlanacağını düşünen çağdaşlarından ve Avrupalı seleflerinden derin bir şekilde etkilenmişlerdi. Bir ulusun sadece aynı ideal, dil, vatan ve kültürü paylaşan bir toplumdan meydana gelebileceğine inanmaktaydılar. Batı'nın modernliği, üstünlüğü ve gücü, homojen-devletlilik ve militarizm tarafından belirlendiği için, sistematik Türkleştirme projesi Kemalizm'in uygarlaştırma misyonu oldu.

Türkleştirme projesi, yani homojen bir Türk yaratmak, Kürtlerin eritilmesini gerektiriyordu. Kürtler, homojenleşmenin önündeki en büyük engeldi. Bu Türkleştirme sürecini Türk Tarih Tezi, Güneş Dil Teorisi, Kürt dilini yasaklamak için çıkartılan kanun ve kararnamelerle tarihsel olarak irdelemek mümkün; fakat bu yazıda siyasetçilerin, kanun koyanların veya askerlerin söylemlerinden ziyade, dönemin Kemalist "entelektüel" yazar ve gazetecilerinin, yani sistemin kalemşorlarının izi sürülecektir. Bu bağlamda, Akşam Gazetesi'nin 29 Haziran 1937 tarihli nüshasında Mazhar Aren imzasıyla çıkan bir yazı önemli ipuçları taşımaktadır.

Bunlar, asırlardan beri sarp dağlarda barınan, kimse el değdirmeyeği için nesli tükenmeyen özel bir ırktandır. Onlarda zekâ denilen şey, bazı canavarların içgüdüsel hareketlerinden ibarettir (Aktaran Bulut, 2005: 125).

Basın, “milli” ve “milliyetçi” olmanın doğal bir sonucu olarak çoğu kez Kürt isyanlarına ve Kürt halkına karşı aşağılayıcı bir tutum içindedir. İngiliz Şair Rudyard Kipling’in 19. yüzyılda yazdığı *Beyaz Adam Yükümlülüğü* kitabında belirttiği gibi, “Afrika ve Asya’daki geri ve ilkel halklara, ilerlemiş Avrupa uygarlığını zorla da olsa götüreceklerdi” (Bulut, 2005:113). Milliyetçilik “yıkılan”, “eriyen” bir toplumsallıkla, yeni oluşan toplumsallık arasındadır. Babıâli basını da Türkçü olmanın gereği olarak Kürtleri, ilkel ve geri olarak tanımlıyor; hatta bir kısmı, Kürtleri “insan”dan bile saymıyordu. Yukarıdaki alıntıdaki “ırktandır”, “ibarettir” gibi sonu “dır / dır” ile biten ifadelerin altını çizmekte yarar var. Said’e göre:

Oryantalizm yani Doğulu olarak addedilen sorularla, nesnelere, niteliklerle ve bölgelerle uğraşma alışkanlığı, kişinin ad verme, gösterme, ne hakkında konuştuğunu veya düşündüğünü bir kelime veya ifade ile sabitlemesidir; bunun ya gerçeklik kazandığı düşünülür ya da bu basitçe gerçek olarak telaki edilir. [...] Doğu ile ilintilendirilen ifade figürlerinin hepsi deklare edici ve kendinden menkuldür; kullandıkları fiil kipi zamansız ebediyettir... Bütün bu işlevleri yerine getirebilmek için kullanılan genellikle “dır/dir” rabitasıdır (Aktaran Yeğenoğlu, 2003: 23).

Baykara ve Karakurt, romanlarında Kürtleri kendi haline bırakılırlarsa ebediyete kadar vahşice yaşayacak, güdülmeye alışkın insan toplulukları olarak gösterirler.

Kumandanım insafsız ne demek? İnsan bunların arasında insanlığından nefret ediyor. Vahşiliğin, insafsızlığın, alçaklığın bu derecesi görülmemiştir. Adamı öldürürken, karşısındakinin hayatını değil, yakacakları kurşunun parasını düşünüyorlar. Ne din var, ne iman var, ne Allah. [...] Hiçbir şeye inandıkları yok. İşte görüyorsunuz: ayaklarında bir don, kafalarında bir keçe külâh. Allahın dağlarında sabahtan akşama kadar, öldürecek adam arayıp duruyorlar. Yedikleri bir parça çiğ etle bulgur (Karakurt, 1980: 63).

“Çapulculuk yapmayana Dersim’de ekmek yoktur” (Baykara, 1975: 81).

Çözülmesi Gereken Sorun Olarak Doğu

25 Mayıs 1925 tarihli Cumhuriyet Gazetesi’nde Şeyh Said İsyanı şöyle yorumlanmıştır:

Şeyh değil şaki, mürşit değil müfsit bu cabbar herifler. Başlarındaki koskoca sarıkları, ulema kisvesinde, okuma yazma bilmeyen bu cahiller, abdest ve namaz bile bilmedikleri halde nasıl şeyh ve mürşit olurlar. Müritleri yüzükoyun sürüne sürüne secde ederek geliyorlar.

Kimi köpek kimi çakal gibi şeyhlerinin önünde temsil ediliyorlar... (Aktaran Bulut, 2005: 123).

Doğu'nun Doğululuğu "doğal" ve verili bir durum değildir. "Dır/dir" rabitesiyle özelleştiren oryantalist söylem; Doğu'yu yoz despotizmin, irrasyonelitenin, geriliğin yeri olarak kurmakla kalmaz, aynı zamanda oryantalistin "Doğu zihni", "Doğu karakteri" gibi soruları sormasını da meşru kılar. Tam da bu tür özelleştirici ifadeler sayesinde Doğu, Doğulaştırılır (Yeğenoğlu, 2003: 23). Her iki romanda da Kürt coğrafyası geriliğin yeri olarak kurulmuş ve Kürtlerle ilgili özelleştiren söylemler kullanılarak ortaya bir Doğu karakteri sunulmuştur. Romanlarda seçilen aşağıdaki alıntılar, bu durumu örneklendirir niteliktedir.

"Gübreden yapıma evleri, bir katırın güçlkle geçebileceği kadar dar ve çamurlu sokaklarıyla bu ortaçağ kasabası..." (Karakurt, 1980: 5).

"Buranın, yalnız insanları değil, havası da vahşi..." (Karakurt, 1980: 10).

"Hiçbir dünya fikirleri bulunmayan bu saf ve cahil insanları seydlerin, ağaların elinden kurtarmak çok zordu" (Baykara, 1975: 121).

"Cumhuriyet döneminde bile yaşamlarını eşkıyalıkla sürdüren Der-sim insanı, seydlerinin, ağalarının, beylerinin kulu kölesiydi" (Baykara, 1975: 27).

"Doğu" yeniden kurulmuş, yeniden bir araya getirilmiş, yapılmış, kısacası oryantalistlerin çabaları sonucu doğmuştur. Said, temsillerin doğruluğuna veya büyük bir orijinale sadık olup olmadıklarına değil; kullanılan stillere, ifade biçimlerine, dekorlara, anlatı araçlarına, tarihsel ve toplumsal koşullara bakmayı öneriyor (Yeğenoğlu, 2003: 25). Savaş ve isyan, zafer ve yenilgi gibi tüm toplumsal olguların içeriğinin belirlendiği alan, bu dilsel-sembolik alandır. Bu sebeple, ulusçuluğun ve ulusal kimliğin oluşum süreçleriyle ilişkisini anlamak için, ulus anlatılarının –savaşların, barışların, zaferlerin, aşkların vb.- içerdiği temsil rejimlerini incelemek önemlidir.

Roman ve basın, her yerde ulus inşası süreçlerinin temel görevlileri arasındadır. Millet inşa etme, kolektif anlatılar uydurmayı, etnik farklılıkların homojenleştirilmesini ve muhayyel bir cemaatin ideolojisini yurttaşlara benimsetmeyi gerektirir (Jusdanis, 1998: 53). Bu muhayyel cemaatin ideolojisini yurttaşlara benimsetme sürecinde siyasetçilerin, eğitimcilerin, devlet erkânının görevi olduğu gibi, romancıların da rolü büyüktür. Bu ideolojiyi benimsemiş Esat Mahmut Karakurt gibi yazarlar da, Cumhuriyet'in yaratmaya çalıştığı insan tipini ve toplumsal hayat biçimlerini canlandırmayı görev bilerek, "ilkel/vahşi Kürt" tahayyülünü vazgeçilmez bir karşıt örnek olarak kullanmışlardır.

Bu yazıda incelenen iki romanda, Kürt karakterler sefillikleri ve ilkillikle-riyle modern, medeni ve kahraman Türk kimliğini oluşturmak için gerekli karşıt örneği teşkil etmektedir. *Dağları Bekleyen Kız*'da yer alan, “Uçağın mitralyözleri işlemeye başlamıştı. Ne yaptığını, ne yapmak için hudutlarımızdan içeri girdiğini bilmeyen birtakım cahil, vahşi insanlar, boğuk boğuk sesler çıkararak, bir iskambil kağıdının, birbiri üzerine devrilişi gibi yerlere seriliyorlardı” (Karakurt 1980: 27) ifadesi ve *Dersim 1937*'deki “Köyde yaşayanlardan daha geri, fakara bir insan harabesiydi bunlar. Üstleri başları dökülüyor ve kahredici bir ezikliğin içinde hamur gibi yoğruluyorlardı” (Baykara, 1975: 77) ifadesi yukarıda dile getirilen yargıyı temellendiren ifadelerdir.

Said, Doğuluların Batılılar tarafından çözülmesi gereken bir sorun olarak kurgulandığını dile getirir. “Şarklıların görüldüğü, Şarklılara bakıldığı olmadı pek; yurttaş hatta insan olarak değil, çözümlenecek, sınırlandırılacak ya da yönetimleri üstlenilecek birer sorun olarak görülüp incelendiler” (Said 2008: 219). İncelenen romanlarda yazarlar, Doğu'yu sorun olarak kurgulayarak, Batı'ya iktidarını perçinlemek için ihtiyaç duyduğu manevra alanını sağlamaktadır. “Şark vilayetindeki (Ağrı) bertaraf edilmiş, Tunceli vilayetimizdeki son arıza da giderilmiş olmalı... derebeylik ve şekavetle meluf olan (alışan) Tunceli halkını, Cumhuriyet Hükümeti, önce bölgenin adını Tunceli'ne dönüştürerek uygar bir hayata ve refaha kavuşturacaktır” (Bulut, 2005: 124).

Yukarıdaki gazete yorumundan da anlaşılacağı gibi, Cumhuriyet zihniyeti Kürt halkının isyanlarını “arıza/sorun” olarak kurgulamakta, bu sayede bu isyanlara yapılan kanlı müdahaleleri arızanın giderilmesi için yapılan haklı hamleler şeklinde gösterip meşrulaştırarak, bölgedeki iktidarını sağlamlaştırmaktadır. Karakurt, romanı boyunca direnişe katılan Kürtleri “şaki” diye adlandırır. Şaki kelimesi 1923-1938 yılları arasında gerçekleşen isyanların tümünde Kürtler için kullanılan “resmi” bir terimdir. “Şaki” kelimesi günümüz kullanımıyla terörist anlamına gelmekle birlikte; acımasız, günahkâr, haydut, eşkıya gibi anlamlar da barındırır. Karakurt, roman boyunca Kürt kelimesini asla kullanmaz ve bu da yine dönemin “Kürt yoktur” anlayışına paraleldir. Devletin Kürt inkârı üzerine şekillenen politikalarıyla uyumlu bir şekilde yazar, isyanın Kürt kimliğinden kesinlikle söz etmez. Böylelikle devlet güçlerine karşı yürütülen Kürt direnişi, bir kısmı hudutların ötesinden gelmiş haydutların devlete ihanet etmesine indirgenir. Böylece direnişteki Kürt kimliği yok sayılarak, sorun ilkel ve modernin arasındaki çatışmaya ve devletin vahşilere insanlık götürme çabasına dönüştürülür.

Birtakım yabancılara alet olarak dışarıdan hudutlarımıza giren, şehirlirimizi basarak vatandaşlarımızı öldürmeye kalkan bu sırtları çuvalı çapulcu alayına Türk vatanının bir ihtiras ve yağma sahası olmadığını göstereceksiniz (Karakurt 1980: 31).

Şakiler tamamıyla yok edildi. [...]Bu dakikada, bütün bu vilayetlerdeki temizleme hareketi nihayet bulmuş ve aylardan beri devam eden şikayet (haydutluk, eşkıyalık) hadisesi, kökünden halledilmiştir (Karakurt, 1980: 121).

Baykara'nın romanında ise direnişi örgütleyenlerin ağzından Kürt ve Kürdistan kelimeleri daha fazla duyulur; fakat bu yine de, direnişin yabancı destekli olduğu ve şeyhlerin esas derdinin kendi iktidarlarının sarsılması olduğu iddialarının gölgesinde kalır. Her iki roman da okuyucuyu modern, seküler, merkezî ulus-devlet inşası projesine katılmaya davet eder ki bu proje ilkel eşkıyalığın imhasını içermektedir. Kurulan eşkıyalık algısı, Kürt kimliği ve coğrafyasını yok saymak hiçleştirme üzerine inşa edilir. Kürt isyanları gerici bir aşiret direnişi ve eşkıyalık durumuna indirgenerek yeniden şekillendirilirken, Kürtlere karşı silahlı imha operasyonları da meşrulaştırılmış olur. Bu iki romanda kurulan bu algı, Cumhuriyet'in genel algısı dışında düşünülemez.

Kürt Kadını / Sömürgeci Fanteziler

Meyda Yeğenoğlu *Sömürgeci Fantaziler* isimli kitabında oryantalist söylemi daha cinsiyet temelli bir okumaya tabi tutmamız gerektiğini söyler (Yeğenoğlu, 2003: 35). Bunu yaptığımızda ötekinin temsilinin aynı anda hem cinsel hem de kültürel farklılaştırma biçimleriyle gerçekleştiğini görürüz. Doğu'yu ve onun kadınlarını Batılı bir biçimde anlama iki farklı alana ait edimler değildir. Bunlar aynı anlamlandırmanın birbiri içine geçmiş değişik boyutlarıdır.

Esat Mahmut Karakurt'un romanı dağları bekleyen vahşi bir kızın (Kürt kadınının) kurtarıma projesi olarak da okunabilir. Zeynep, iki Kürt erkeği tarafından zayıflığından, güçsüzlüğünden faydalanılması yoluyla kandırılarak insanlığından uzaklaştırılmış ve kahraman bir Türk erkeği tarafından düştüğü "vahşetten" kurtarılmıştır. Zeynep, önce sevgilisinin ihanetine uğramış ve yüz üstü bırakılmıştır. Daha sonra bu zayıf halinden istifade eden babası tarafından sürüklenip dağlara çıkarılarak vatanına ve insanlığa ihanet etmesi sağlanmıştır. Adnan'ın kollarındayken Zeynep'in ağzından dökülenlere bakacak olursak; "Adnan Bey, işte bazen diş sırtlanlar bile bir anda görünmeyen bir kuvvetin tesirine kapılıp, ehlileşebilirler" (Karakurt, 1980: 89). Zeynep'in düştüğü vahşet ortamından "ehlileştirilerek" kurtarılması ise bir Türk subayının, iyi kalpliliği ve kudreti ile mümkün olmuştur.

Said, oryantizmin erkeklere özgü bir inceleme alanı olduğunu, bu durumun özellikle romanlarda ortaya çıktığını belirtir: "Kadınlar, eril bir hayal gücünden çıkma yaratıklardır çoğu zaman. Sınırsız şehvetin ifadesidirler, enikonu aptaldırlar, hepsinden önemlisi isteklidirler" (Said, 2008: 220).

Baykara'nın romanında da iki kadın karakter vardır. Nahide, tıpkı Zeynep gibi büyüleyici bir güzelliğe sahiptir: "Orta boylu zayıf, güzelin de ötesinde şahaneydi. İri siyah gözleri ve uzun kirpikleri ile süslediği çehresini değme ressamlar çizemezdi. Ağız ve burnu bir bibloyu andırıyordu" (Baykara, 1980: 39). Nahide başlangıçta Kemal'e ateş püskürür: "Burada durduğun sürece hiçbir işte hayır olmaz binbaşı. Biraz sonra garip köylüleri dövüp söveceksin. Neresinde hayır arıyorsun bu işin?" (Baykara, 1980: 41). Fakat çok kısa bir süre içerisinde bu medeni, yiğit, beyaz Türk erkeği karşısında duyguları değişir ve Nahide Kemal'e aşkını itiraf eder: "Dersim'in başına ne çoraplar öreceğini bilmeme rağmen, yüreğimdeki ateşi küllendiremem binbaşı" (Baykara, 1980: 92).

Nahide kendisini aşiretinin gülü olarak tarif etmesine rağmen Kemal karşısında ezik hisseder: "Bilirim süslü zabıt kızları dururken bir dağlıyı nidecen?" (Baykara, 1980: 92). Çünkü Kemal, "Genç Cumhuriyetin devrimci kafalarından biri" ve "Genç Cumhuriyetin gözü, kulağı, dili ve eylemi"dir (Baykara, 1980: 36). Kemal, bu tasvir ile Beyaz Türk'ün, hatta yaratılması hedeflenen cumhuriyetin temsilidir. Nahide'nin ezikliğinin sebebi ise öteki olmasıdır. Aslında Nahide kendine Beyaz Türk'ün gözünden bakmak zorunda bırakılmıştır. Onun değersiz olduğu bakışı bu algıya aittir. Oysaki kendisi aşiretinin kıymetlisidir. Ne var ki bu durumun Türk'ün gözünde bir kıymeti yoktur. Onu değerli kılacak olan şey Türk erkeği tarafından arzulanmak olacaktır ve "değersiz" olan aslında Nahide'nin şahsında Kürt'ün kendisidir. Oryantalizmin Batı ile Doğu arasındaki epistemolojik ve ontolojik ayrım kuran bir söylem olduğunu belirtmiştik. Bu ayrım, Doğu'nun "sivil toplum"dan, "bireysellikten" veya "ikincil yapılardan", yani Batı'nın doğal olarak sahip olduğu varsayılan sosyolojik özelliklerden yoksun olarak işaretlenmesi ile sağlanır (Yeğenoğlu, 2003: 15). Nahide, Batılı kadının doğal olarak sahip olduğu var sayılan özelliklerden yoksundur. Bu durum ise Kemal'in üstünlüğünün teminatıdır.

İki romanda da Kürt kadını, başlangıçta düşman bildiği ve kaba davrandığı Türk erkeğinin medeni ve onurlu duruşuna karşı gelemeyerek aşkına boyun eğmiştir. Kürt kadını kendini Türk erkeğinin iktidarına bırakmış ve sonrasında kaderinin onun elinden şekillenmesine rıza göstermiştir. Her iki romanda da kadın arzu nesnesi haline getirilmiş ve Türk erkeğinin iktidarı önce Kürt kadını üzerinden gerçekleştirilmiştir. İsyancılar da bu erkek tipleri tarafından bastırılmış, erkeklerin iktidarı bu bağlamda da taçlandırılmıştır. Pek çok Cumhuriyet romanında karşılaşılan kendini Türk erkeğinin güvenli kollarına atan Kürt kadını teması, "oryantal kadının peçesini kaldırmak" ile ilintilendirilebilir mi? Bu sorunun cevabı Doğu ve kadın arasında kurgulanan "epistemolojik benzeşme"de gizlidir. Cinsel ve ırksal temsiliyet arasındaki yapısal benzeşme, kadın ve Doğu arasında bir özdeşlik kurar: Doğu kadındır, kadın Doğu'dur. Doğu, kadın gibi; kadın da

Doğu gibi peçelidir. Her ikisi de hakikat olmayandan ve aldatmacadan başka bir şey değildir (Yeğenoğlu, 2003: 76). Kadını fethetmek Doğu'nun topraklarını ve Doğu'nun halkını fethetmek olacaktır. Doğulu kadının Batılı erkeğin ayaklarına kapandırılması metaforu bundan farklı bir şey değildir. Bu fetih dar anlamda askerî bir sorun değildir, epistemolojik bir üstünlük kurar ve bu nedenle de çok daha geniş anlamda kökleri iktidar sorunsalındadır (Yeğenoğlu, 2003: 76). Kadının bedeninin Doğu'nun toprağıyla özdeşleştirildiğini düşünürsek, aslında Batı iktidarına yenik düşen aynı zamanda Doğu'nun ta kendisidir. Kitaplarda aşağıdaki alıntıda da görüldüğü gibi; Kürt kadını, Türk erkeğinin iktidarının karşısında teslim olmuştur. "Nahide birden elini çekti ve kendini yeşil otların üzerine attı. Arzuya yuvarlandı. Bakışları birbirine kenetlenmiş beklemekteydi.[...] Arzu ile kenetlendiler" (Baykara, 1980: 133). İncelenen romanlarda, Türk subayının cinsel iktidarına teslim edilen Kürt kadını, Türk iktidarınca teslim alınan Kürt coğrafyasının temsilidir. Devlet iktidarının, cinsel iktidarla çakışması tesadüfî değildir. Meyda Yeğenoğlu, oryantlizmin; rüyaların, imgerlerin, arzuların, fantezilerin ve korkuların yer aldığı bilinçdışı alanı yansıttığını ifade eder (Yeğenoğlu, 2003: 31). Dolayısıyla oryantlizm aynı anda hem sistematik bilgi üretimini, hem de bilinçdışı arzuları ve fantezileri anlatır: "Doğu'nun" aynı anda hem bir bilgi nesnesi, hem de arzu nesnesi olduğunu gösterir.

-Gazeteyi okudun mu, karı afet gibi güzelmiş bel!

-Kadının vahşisine bayılıyorum. Hele böyle güzel de olursa (Karakurt, 1980: 147).

Karakurt'un kitabında Zeynep için bu tür ifadeler sıkça kullanılmakta ve Zeynep'in vahşiliğinden dem vuran Türk erkeği aynı zamanda onu arzu nesnesine dönüştürmektedir. Aynı eğilim, Baykara'da da mevcuttur. Şeyh Said'in karısı Besi, kitapta vahşi güzelliği ile arzu edilen kadındır.

Besi mutlak anlamı ile bir dağ dilberiydi. Seyid Rıza'yı avucunun içinde oynatan bu fettan, füsunlu dağ dilberinin cesareti bütün Dersim'de dillere destandı. Güzelliği ve cesareti kadar da silah kullanmakta kazandığı ün herkesi korkudan titretirdi (Baykara, 1980: 12).

Edebiyatın alçak kahramanlarının bize çekici gelmesinin nedeni, onları kendi ötekilerimiz olarak algılamamız, oradaki canavarı, deliyi, günahkârı, suçluyu romantikleştirme eğilimi midir? (Gürbilek, 2008: 42). Yukarıdaki alıntıda olduğu gibi yazarlar yarattıkları "öteki" leri bir yandan günahkâr ilan ederken, öte yandan çekici kılmaktadır. Ötekinin keyfine duyulan öfke, bu keyfi sahiplenme duygusu yaratmaktadır. Keyif hırsız bu "öteki", sadece keyif için her şeyi yapan, bunu yaparak da toplumu keyiften mah-

rum bırakandır. Nasıl olur da bende eksik olan keyfe onlar sahip olabilirler diye düşünürken fanteziler yaratır, bu paradoksal tekinsiz nesneyi arzu nesnesi yapmanın da zeminini hazırlar. Zizek bunu ötekinin inşa süreci olarak yorumlar (Zizek, 1996: 67). Beyaz Türk erkeği, Kürt kadını fantezilerini süsleyen vahşi bir öteki olarak kurarken, onu arzu ederek üzerinde bir iktidar kurmak eğilimindedir.

Sonuç

Kemalist söylem, Kürdistan coğrafyasını Kürt kimliğinden arındırarak, modern Türkiye'nin ehlileştirilmesi gereken uzantısı ve kendi Doğu'su olarak tanımladı. Doğu, batıl inançlarla yaşam süren, eşkıyalığın hüküm sürdüğü, medeniyete ihtiyacı olan bir coğrafya olarak tasvir edildi. Modernlik ve uygarlık adına bu coğrafyanın etnik çeşitliğine karşın Kemalist söylem, Türkiye'de oryantlizmin yeniden ürettiği temsili hegemonik şablonlarıyla çerçeve içine alındı. Bu söylem, Kemalist elitlerden oluşan yazarlarca desteklendi. Cumhuriyetin yazarları farklı yayınlarda, gazetelerde ve romanlarda Kürtleri karanlık taş devri ya da Ortaçağ'dan kalma vahşiler olarak resmettiler. Yazarların, örneklerle anlatmaya çalıştığım bu tavrı, "Modern Türk Devletinin" inşasında ötekinin yaratılması ve gerektiğinde yok edilmesi fikrinin meşrulaştırılmasına katkı da bulunmuş, Batı'yı "modern" ve "ileri" olarak kurmak için Doğu'yu "geri" ve "geleneksel" olarak tasvir ederek oryantlizmin argümanlarını kullanmıştır.

Kaynakça

- Alakom, Rohat. 1991. *Çağdaş Türk Edebiyatında Kürtler*, İstanbul: Fırat Yayınları.
- Baykara, Barbaros. 1975. *Dersim 1937*, İstanbul: Akyar Yayınları.
- Bora, Tanıl. 2009. *Türk Sağının Üç Hali: Milliyetçilik, Muhafazakarlık, İslamcılık*, İstanbul: Birikim Yayınları.
- Bora, Tanıl. 2002. *Milliyetçilik*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Bulut, Faik. 2005. *Türk Basınında Kürtler*, İstanbul: Evrensel Basın Yayım.
- Carrier, G James. 1995. *Occidentalism: Images of the West*, Oxford: Clarendon Press.
- Gürbilek, Nurdan. 2008. *Mağdur'un Dili*, İstanbul: Metis Yayınları.
- Jusdanis, Gregory 1998. *Gecikmiş Modernlik ve Estetik Kültür: Milli Edebiyatın İcat Edilişi*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Kahraman, Hasan Bülent. 2002. "İçselleştirilmiş, Açık ve Gizli Oryantalizm ve Kemalizm", *Doğu Batı*, Sayı: 20.
- Karakurt, Esat Mahmut. 1980. *Dağları. Bekleyen Kız*, İstanbul: İnkılap ve Aka Kitabevleri.
- Said, Edward W. 2004. *Kültür ve Emperyalizm*, İstanbul: Hil Yayınları.
- . 2008. *Şarkiyatçılık*, İstanbul: Metis Yayınları.
- Uluğ, Naşit Hakkı. 2007. *Tunceli Medeniyete Açılıyor*, İstanbul: Kaynak Yayınları.
- Yeğenoğlu, Meyda. 2003. *Sömürgeci Fanteziler, Oryantalist Söylemde Kültürel ve Cinsel Fark*, İstanbul: Metis Yayınları.
- Zeydanlıoğlu, Welat. 2009. Beyaz Türk'ün Yüğü, *Toplum ve Kuram Dergisi*, Sayı:2, Güz.
- Zizek, Slavoj. 1996. "Müstehcen Efendi", *Toplum ve Bilim Dergisi*, Sayı: 70.